

VATROGASCI:

ŠTO? KAKO?

ZAŠTO?

Vedran Runjić

**VATROGASCI:
ŠTO? KAKO? ZAŠTO?**

Zagreb, prosinac 2021.

NAKLADNIK
Hrvatska vatrogasna zajednica

ZA NAKLADNIKA
Slavko Tucaković, univ. spec. oec.

UREDNIK
Slavko Tucaković, univ. spec. oec.

ČLANOVI UREDNIČKOG ODBORA
Slavko Tucaković, univ. spec. oec.
mr. Ante Sanader, dipl. ing.
Nina Francetić, prof.
Anita Čolak, dipl. ing.
Vedran Runjić, dipl. pov.
mr. Mario Starčević, dipl. ing.

AUTOR
Vedran Runjić, dipl. pov.

RECEZENTI
Siniša Jembrih, dipl. ing.
Alen Hutinović, mag. geogr., prof.

LEKTURA, GRAFIČKI DIZAJN I PRIJELOM
Nina Francetić, prof.

ILUSTRACIJE
Evenio d.o.o.

FOTOGRAFIJE
Arhiva Hrvatske vatrogasne zajednice

TISAK
Kerschoffset d.o.o.

NAKLADA
1000 primjeraka

Zagreb, prosinac 2021.

ISBN 978-953-8353-00-0

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001119588.

SADRŽAJ

<i>Uvod</i>	4
<i>Što vatrogasci rade</i>	5
<i>Vatra, požar, vatrogasci</i>	6
<i>Gorenje i gašenje – osnovni pojmovi</i>	7
<i>Vatrogastvo kroz povijest</i>	9
<i>Muzej hrvatskog vatrogastva</i>	10
<i>Moderno hrvatsko vatrogastvo</i>	11
<i>Vatrogasna zaštitna oprema</i>	13
<i>Vatrogasne pumpe</i>	15
<i>Vatrogasne cijevi i vatrogasne armature</i>	16
<i>Vatrogasni aparati</i>	17
<i>Oprema za spašavanje s visine</i>	19
<i>Vatrogasna vozila za gašenje požara</i>	20
<i>Vozila za spašavanje s visine i gašenje požara i vozila za tehničke intervencije</i>	22
<i>Ostala vatrogasna vozila</i>	24
<i>Protupožarni zrakoplovi</i>	25
<i>Požari objekata</i>	26
<i>Požari otvorenog prostora</i>	28
<i>Tehničke intervencije u prometu</i>	30
<i>Potres</i>	32
<i>Nevrijeme</i>	34
<i>Intervencije na vodi i poplavama</i>	35
<i>Vatrogasne vježbe</i>	37
<i>Školovanje i osposobljavanje vatrogasaca</i>	38
<i>Vatrogasni domovi</i>	39
<i>Rad s vatrogasnom mladeži</i>	40
<i>Kamo vatrogasne mladeži</i>	41
<i>Vatrogasna natjecanja</i>	42
<i>Vatrogasci, sport, kultura</i>	43
<i>Protupožarna preventiva i savjeti</i>	44
<i>Literatura</i>	47

UVOD

Svi smo čuli za vatrogasce. Znamo da su vatrogasci osobe koje gase požare te spašavaju ljude i životinje iz požara, no posao vatrogasca puno je više od gašenja požara. Na idućim stranicama saznat ćete gotovo sve što vas je oduvijek zanimalo o ovome hrabrom zanimanju: zašto vatrogasci postoje, kako izgledaju vatrogasne intervencije, kako je vatrogastvo organizirano u Republici Hrvatskoj, ali kako i vi možete postati vatrogasci.

Vatrogasci se bave humanitarnom djelatnošću i to dobrovoljno u dobrovoljnim vatrogasnim društvima ili profesionalno, zaposleni kao vatrogasci u vatrogasnim postrojbama.

Kako bi bili uspješni u svome poslu, vatrogasci moraju imati opremu za gašenje požara i za spašavanje te uvijek moraju biti u dobroj kondiciji. A što je još važnije od same opreme? Naučiti kako je pravilno koristiti zbog čega vatrogasci svakodnevno uče i vježbaju.

Upoznat ćemo vas i s vatrogasnim natjecanjima na kojima vatrogasci u vježbama pokazuju svoje znanje i predstavljaju vatrogastvo građanima.

I na kraju, za vas smo pripremili savjete kako se ponašati u slučaju požara i kako pravilno dojaviti požar ili neku drugu nesreću.

ŠTO VATROGASCI RADE

Vatrogasna djelatnost utemeljena je u povijesti radi gašenja požara u naseljima jer požar ne ugrožava samo objekt zahvaćen požarom, već i druge objekte i ljude koji u njima žive i rade.

Međutim, danas vatrogasci sve manje gase požare, a puno više sudjeluju u raznim vrstama spašavanja kod prirodnih i drugih nesreća. Kada vatrogasci žure na požar ili na neki drugi događaj u kojem trebaju nekoga spasiti ili pomoći u nekoj nezgodi, kažemo da idu na vatrogasnu intervenciju.

Vatrogasne intervencije se dijele na požarne i tehničke.

- Požarne intervencije obuhvaćaju gašenje požara na objektima, vozilima, plovilima, na otvorenom prostoru poput šuma, poljoprivrednih površina ili smetlišta.
- Tehničke intervencije obuhvaćaju sve vrste spašavanja prilikom prometnih nesreća, urušavanja zgrada, nesreća u industriji, saniranja posljedica nevremena, potresa i sl.

Uz intervencije, vatrogasci često osiguravaju događanja poput koncerata ili nogometnih utakmica, po potrebi asistiraju timovima hitne pomoći kod zbrinjavanja pacijenata, policiji kod osvjetljavanja prometne nesreće, dostavljaju pitku vodu autocisternama, pomažu gradskim komunalnim službama... mjestu

No prije intervencije, vatrogasci se moraju pripremiti za razne situacije te redovito vježbaju. Vježbe se organiziraju i unutar postrojbe, ali naši vatrogasci često vježbaju i s vatrogascima iz stranih zemalja.

Kada ne rade operativne poslove, naši dobrovoljni vatrogasci rade na promociji vatrogastva kroz organizaciju vatrogasnih natjecanja, sportskih natjecanja, ali i niza drugih zanimljivih aktivnosti.

VATRA, POŽAR, VATROGASCI

Kako i sam naziv zanimanja govori, vatrogasce najviše povezujemo s gašenjem vatre premda oni danas obavljaju puno više zadataka. No ipak, našu priču moramo započeti s prirodnim neprijateljem svakog vatrogasca jer je vatrogasna služba osnovana upravo zbog gašenja požara.

Pračovjek se susreo s vatrom nastalom u prirodi, prilikom udara munje ili vulkanske erupcije. Kao i životinje u prirodi, bojao se vatre jer je bila opasna. Ali postupno je shvatio njenu korist te je zapaljenu granu unio u svoju pećinu. Svjetlost od vatre služila mu je za osvjetljavanje prostora i kao obrana od divljih životinja. Na vatri je mogao skuhati hranu, a služila mu je i pri obradi oruđa.

Kontroliranje vatre jedna je od najvažnijih vještina koja je pračovjeku omogućila odvajanje od životinja i pokrenula razvoj čovječanstva. Pračovjek je vatru prvo morao održavati, a potom je naučio i sam „proizvesti“ vatru trljanjem štapa o drvo ili kresanjem komada kremenca. U kasnijem razvoju vatra služi za obradu zemlje, u metalurgiji za obradu metala te ima veliki značaj u industriji i prometu.

Kolika je važnost vatre u životu ljudi govori činjenica da je vatra brzo povezana s mitološkim bićima i božanstvima jer u prošlosti ljudi nisu znali drugačije objasniti prirodne procese. U grčkoj mitologiji, Prometej donosi vatru ljudima. Vatra se povezuje sa znanjem (u kršćanstvu Duh sveti silazi na apostole u vidu plamenih jezika), ali i sa najljepšim osjećajem – ljubavi, pa i danas kažemo da je neki par zahvatio ljubavni plam.

No, kad vatra izmakne kontroli, nastaje požar koji predstavlja nekontrolirano širenje vatre bilo u prirodi ili u objektima koje je čovjek napravio. Kako su ljudi prigrlili dobre strane vatre, tako su se probali boriti protiv njezinih loših strana, tj. protiv požara. S razvojem čovječanstva, razvija se i svijest o opasnosti od požara, pogotovo u naseljima, a postupno nastaju i organizacije kojima je zadatak borba protiv požara. U tim organizacijama, možemo prepoznati preteču današnjih vatrogasnih postrojbi.

Koja mitološka bića povezana s vatrom poznajete?

Koji vam je najdraži lik iz igrice koji koristi vatru?

GORENJE I GAŠENJE - osnovni pojmovi

Danas znamo da je vatra pojava u kojoj kroz kemijske procese nastaje svjetlost i toplina. Od kontrolirane vatre imamo korist - svjetlost, toplinu, kuhanu hranu, koristi se u industriji... Međutim, kad vatra izmakne kontroli nastaje požar - nekontrolirano sagorijevanje u kojem nastaju materijalne štete i u kojem mogu biti ugroženi ljudski životi.

Gorenje je kemijski proces pri kojem se goriva tvar spaja s čistim kisikom ili kisikom iz zraka, uz obilno razvijanje topline i pojavu svjetlosti.

Kako bi se gorenje nesmetano odvijalo, potrebni su sljedeći uvjeti:

- postojanje dovoljne količine gorive tvari,
- postojanje dovoljne količine tvari koja podržava gorenje,
- djelovanje dovoljno jakog izvora topline,

Zamislite da su ovi elementi tri strane trokuta. Kada se te tri strane spoje, imamo sve uvjete za gorenje. Gorenje se odvija dok je prisutna dovoljna količina navedenih elemenata.

Prvi preduvjet gorenja je postojanje gorive tvari. Tvari dijelimo na:

- gorive tvari: koje se mogu lakše ili teže zapaliti i dovesti do pojave požara: drvo, papir, pamuk, alkohol, benzin...
- negorive tvari: koje se pri normalnim uvjetima ne mogu zapaliti (kamen, staklo, željezo).

Gašenje se temelji na uklanjanju jednog ili više elemenata. Dakle, vatrogasac mora srušiti taj trokut oduzimanjem topline (hlađenje), oduzimanjem kisika (zagušivanje) ili uklanjanjem gorive tvari.

Sredstva za gašenje su tvari koje dovedene u neposredni doticaj ili u prostor u kojem se gorenje odvija, mogu trajno prekinuti proces gorenja, odnosno ugasiti požar. Sredstva za gašenje požara su: voda, vatrogasna pjena, prah, CO₂ i priručna sredstva (zemlja, pijesak...).

Prema vrsti gorive tvari požari se dijele na klase. U tablici su prikazane spomenute klase i sredstva za gašenje koja se koriste pri gašenju pojedinog tipa požara.

KLASA

SREDSTVA ZA GAŠENJE

**KLASA A – požari krutih
zapaljivih tvari (drvo, papir,
slama, tekstil, ugljen),**

**voda, prah,
pjena, pijesak**

**KLASA B – požari za-
paljivih tekućina (benzin,
ulje, masti, lakovi, vosak),**

pjena, prah

**KLASA C – požari za-
paljivih plinova (gradski
plin, metan i dr.),**

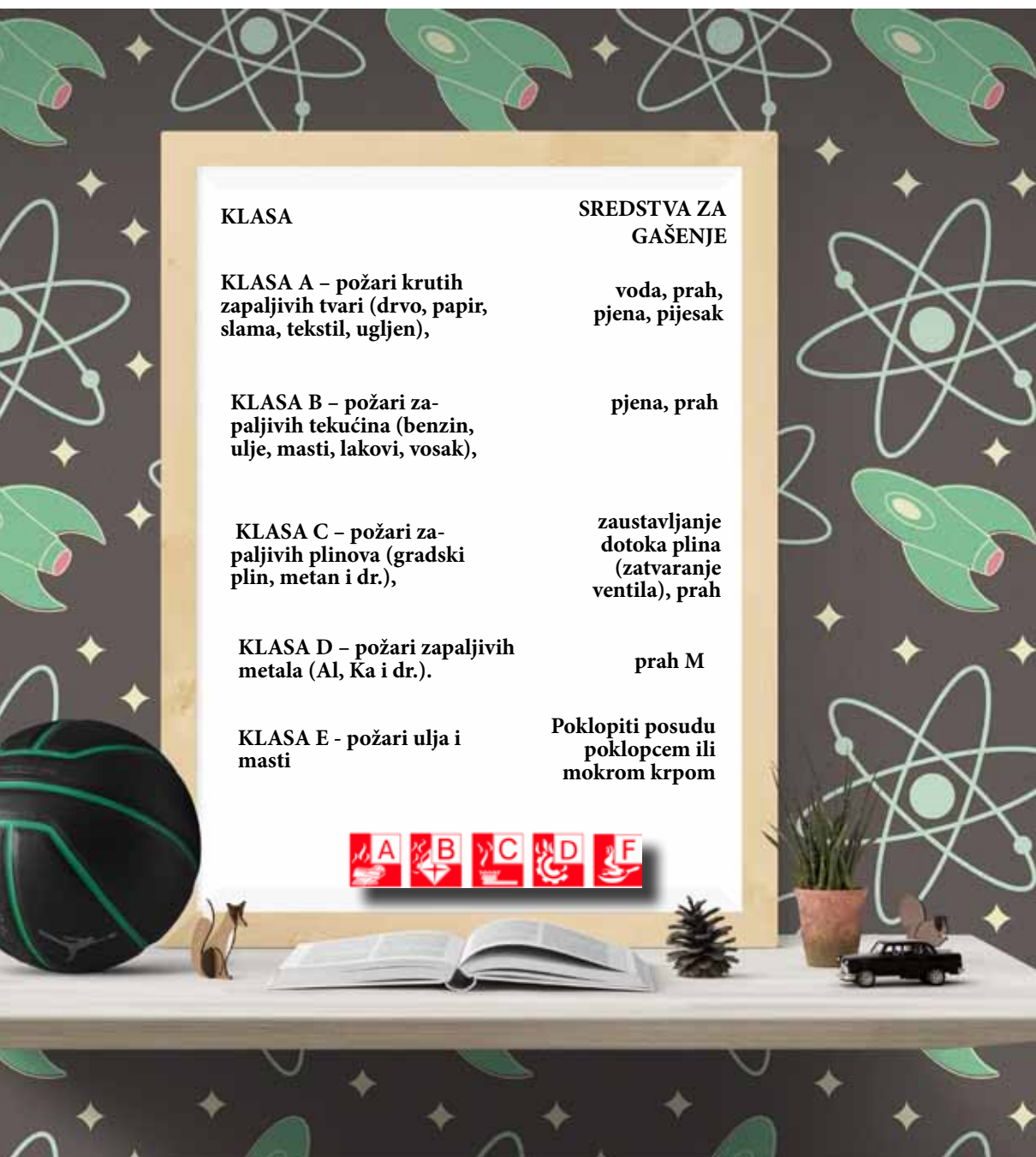
**zaustavljanje
dotoka plina
(zatvaranje
ventila), prah**

**KLASA D – požari zapaljivih
metala (Al, K_a i dr.).**

prah M

**KLASA E – požari ulja i
masti**

**Poklopiti posudu
poklopcem ili
mokrom krpom**

VATROGASTVO KROZ POVIJEST

Tko je prvi gasio požar na području Hrvatske vjerojatno nikad nećemo saznati. Međutim, ono što znamo sa sigurnošću je kako je u vrijeme Rimskog carstva postojalo organizirano vatrogastvo.

Prvi propisi za sprečavanje izbijanja požara na području Hrvatske nastaju u Dubrovniku 1273. i 1309. godine. Stari Dubrovčani su nastojali spriječiti požare i organizirali su ljude za gašenje požara. I drugi gradovi su se pripremali za borbu protiv požara kroz propise, ali i nabavu vatrogasnih sprava. U starim gradovima vatra se lako širila jer je većina građevina bila izgrađena od drva i pokrivena slamom.

U 19. stoljeću u Njemačkoj su ustrojena prva dobrovoljna vatrogasna društva u koja ljudi pristupaju vlastitom voljom, dobrovoljno, te nisu plaćeni za posao vatrogasaca. Ideju je u Varaždin donio Oton Mayer i u ovome je gradu 1864. osnovan Prvi hrvatski dobrovoljni vatrogasni zbor u Varaždinu dok je prva profesionalna vatrogasna postrojba osnovana 1863. u Rijeci. I danas je hrvatsko vatrogastvo temeljeno na radu dobrovoljnih i profesionalnih vatrogasaca.

MUZEJ HRVATSKOG VATROGASTVA

*Izložbeni prostor Muzeja hrvatskog vatrogastva
u Varaždinu*

Predmeti, fotografije i dokumenti iz povijesti hrvatskog vatrogastva čuvaju se u Muzeju hrvatskog vatrogastva. Ovaj muzej smješten je u sklopu vatrogasnog doma Prvog hrvatskog dobrovoljnog vatrogasnog zbora u Varaždinu.

U Muzeju možete vidjeti stare vatrogasne ručne i motorne štrcaljke, od kojih treba istaknuti jako rijetku parnu štrcaljku koju su koristili vatrogasci DVD-a Cvetković, kao i kacigu Mirka Kolarića, varaždinskog i zagrebačkog vatrogasca koji je organizirao vatrogasna društva u mnogim mjestima po Hrvatskoj. Muzej također čuva vatrogasne kacige, odore i raznu drugu vatrogasnu opremu.

Prilikom posjeta Muzeju prijateljima možete poslati e-razglednicu, napravite vatrogasni selfie kao i provjeriti svoje znanje o vatrogasnoj povijesti igranjem kviza.

Više o Muzeju saznajte na: www.mhv.hr

OSTALI VATROGASNI MUZEJI U HRVATSKOJ

Tehnički muzej Nikola Tesla u Zagrebu ima veliku vatrogasnu zbirku u kojoj se, između ostalog, nalaze i stara vatrogasna vozila zagrebačkih vatrogasaca Mercedes i Chevrolet te vatrogasna parna pumpa.

U jednom od objekata Muzeja staro selo Kumrovec predstavljena je i vatrogasna zbirka, a u sklopu vatrogasnog doma u Karlovcu djeluje Muzej karlovačkog vatrogastva.

Puno društava čuva staru vatrogasnu opremu ili imaju sobe ispunjene peharima koje su osvojili na natjecanjima.

Posjetite svoje vatrogasno društvo i pitajte vatrogasce koje stare vatrogasne predmete čuvaju.

ZNATE LI?

Ulaz u Muzej hrvatskog vatrogastva u Varaždinu je besplatan, a možete povesti i psa u Muzej!

MODERNO HRVATSKO VATROGASTVO

U Hrvatskoj pojam vatrogasac podrazumijeva dobrovoljne i profesionalne vatrogasce koji obavljaju vatrogasni posao. To znači da vatrogasci poduzimaju razne radnje kako do požara i eksplozije ne bi došlo. No, ukoliko do požara i nesreće ipak dođe, tada vatrogasci izlaze na intervenciju kako bi spasili ljude, životinje i imovinu.

Vatrogasci u obavljanju vatrogasne djelatnosti ne djeluju sami. Dobrovoljni vatrogasci su članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava, a profesionalni vatrogasci su zaposleni u postrojbama, vatrogasnim organizacijama ili tvrtkama.

Najveći broj hrvatskih vatrogasaca su dobrovoljni vatrogasci koji nisu plaćeni za to što rade. Oni u svako doba dana kada mogu, po pozivu odlaze na gašenje požara ili na druge zadaće. Inače, rade kao profesori, vozači, prodavači, doktori, pravnici i dr.

Da bi dobrovoljni vatrogasac mogao ići na vatrogasne intervencije mora imati 18 godina, mora imati propisanu psihičku i tjelesnu zdravstvenu sposobnost za obavljanje vatrogasnog posla te položen najmanje tečaj za vatrogasca, a onda se cijeli život mogu osposobljavati i stjecati zvanja u dobrovoljnom vatrogastvu.

Uz primarnu zadaću intervereniranja u slučaju požara ili drugih nesreće, dobrovoljna vatrogasna društva organiziraju i niz drugih aktivnosti. Danas u Hrvatskoj imamo 1801 dobrovoljno vatrogasno društava u koje je učlanjeno više od 150 000 članova.

Hrvatsko vatrogastvo u brojkama:

- 1801 dobrovoljno vatrogasno društvo
- 76 javnih vatrogasnih postrojbi
- 24 profesionalne vatrogasne postrojbe u gospodarstvu
- 132 vatrogasne zajednice općina
- 65 vatrogasne zajednice grada
- 29 vatrogasnih zajednica područja
- 20 vatrogasnih zajednica županija i Vatrogasna zajednica Grada Zagreba
- 4631 vatrogasno vozilo
- 3496 profesionalnih vatrogasaca
- 29269 operativnih dobrovoljnih vatrogasaca

Javne vatrogasne postrojbe nalaze se u većim gradovima Republike Hrvatske i ima ih 75. U postrojbama su zaposleni profesionalni vatrogasci. Da bi osoba mogla biti zaposlena na radnom mjestu profesionalnog vatrogasca mora imati završenu školu vatrogasnog smjera, mora biti mlađa od 30 godina, zdrava, tjelesno sposobna i ne smije biti kažnjavana.

Osim dobrovoljnih vatrogasnih društava i javnih vatrogasnih postrojbi, danas u Republici Hrvatskoj djeluju i profesionalne vatrogasne postrojbe u gospodarstvu, dobrovoljna vatrogasna društva u gospodarstvu, vatrogasne zajednice i Hrvatska vatrogasna zajednica.

Hrvatska vatrogasna zajednica (HVZ) je državno tijelo koje pomaže vatrogascima, daje im mišljenje i smjernice za rad, a na njezinom čelu je glavni vatrogasni zapovjednik.

VATROGASNA ZAŠTITNA OPREMA

Dok rade u vatrogasnoj postaji ili dok idu na natjecanja, vatrogasci su odjeveni u radnu vatrogasnu odoru koja je tamnoplave boje. Sastoji se od hlača, jakne, košulje, cipela i vatrogasne kape.

Kad idu na intervenciju vatrogasci moraju biti dobro zaštićeni. U slučaju požara objekta, obavezno na sebi moraju imati vatrogasno intervencijsko odijelo koje ih štiti od temperature. Odijelo se sastoji od hlača i jakne. Na glavi imaju potkapu (koja štiti vrat od topline) i vatrogasnu kacigu koja ih štiti od udara predmeta ili prilikom pada. Kaciga na sebi može imati svjetiljku i vizir koji štiti oči vatrogasca. Na nogama imaju vatrogasne intervencijske čizme otporne na udarce i vlagu. Ruke štite rukavicama, a oko struka ima vatrogasni penjački pojas na kojem se nalazi vatrogasna sjekirica i karabiner.

Vatrogasno odijelo za šumske požare je lakše od intervencijskog odijela, ali manje štiti od topline. Na šumskom požaru vatrogasci isto imaju kacige i rukavice.

Uz zaštitu od udara i topline, za vatrogasce je jako bitna zaštita dišnih organa od vrućeg dima. Stari vatrogasci su na lice stavljali krpe ili spužvicu namočenu vodom. Za zaštitu dišnih organa danas vatrogasci najčešće koriste uređaje koji se zovu izolacijski aparati, a koji se sastoje od maske, boce u kojoj se nalazi stlačeni zrak, plućnog automata (uređaj za regulaciju potrebne količine zraka za disanje), cijevi za zrak i leđnog nosača.

OPASNOSTI ZA VATROGASCI NA POŽARIŠTU:

- **Visoka temperatura**
- **Gušenje, trovanje dimom**
- **Udar struje**
- **Pad**
- **Posjekotine**

Vatrogasne postrojbe imaju i skupnu zaštitnu opremu koja se koristi na posebnim intervencijama. U slučaju velikih požara skladišta benzina, kada se stvara velika temperatura, vatrogasci se opremaju odijelima za prilaz vatri ili odijelima za prolazak kroz vatru. Također koriste posebna odijela za zaštitu od kemikalija i odijela za zaštitu od kontaminacije radioaktivnim česticama.

Znaš li da vatrogasac potpuno opremljen za gašenje objekta nosi i do 43 kilograma opreme na sebi (zaštitna oprema, izolacijski aparat, alat, cijevi)? Zamisli kako je vatrogascima koji tu opremu moraju nositi kada idu na intervenciju, i to na peti kat.

VATROGASNE PUMPE

Pumpa na vatrogasnom vozilu

Kako bi uspješno ugasili požare, morate sredstvo za gašenje, obično vodu, dovesti kod mjesta požara. Najstariji, ali najmanje efikasan način je nošenje vode u kantama od izvora do požara. U antičkoj Aleksandriji izumljeni su uređaji siphoni, preteče ručnih pumpi. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća u Hrvatskoj se koriste ručne vatrogasne štrcaljke, smještene na konjskoj zaprezi. Rad s ovakvim strojem je bio težak jer su najmanje 4 vatrogasca trebala za pokretanje stroja.

Prvu motornu vatrogasnu štrcaljku izradili su Gottlieb Daimler i Heinrich Kurtz 1888. godine. Od tridesetih godina 20. stoljeća ovaj tip vatrogasne štrcaljke sve je češći u hrvatskom vatrogastvu. U početku su se ovi uređaje prevozili na konjskim zapregama, a kasnije ih vuku vozila (obično kombi vozila) ili su smješteni u teretnom prostoru vozila ili boksu s opremom.

Prijenosna vatrogasna motorna pumpa namijenjena je gašenju požara i drugim vatrogasnim intervencijama (npr. crpljenje vode iz poplavljenih podruma). Sastoji se od pogonskoga motora s unutarnjim izgaranjem koji pokreće centrifugalnu pumpu te postolja za prenošenje na mjesto intervencije. Od 20-ih godina 20. stoljeća sve češće su u upotrebi u našem vatrogastvu. Danas vatrogasci uz motorne pumpe koriste pumpe na vozilima kojima pogon daje motor vozila.

Ručna vatrogasna štrcaljka u Muzeju hrvatskog vatrogastva

VATROGASNE CIJEVI I VATROGASNE ARMATURE

Kako bismo uspješno ugasili požar, uz pumpu moramo imati vatrogasne cijevi i vatrogasne armature.

Vatrogasne cijevi služe za dopremu sredstva za gašenje od izvora ili uređaja za gašenje do mjesta gašenja pri čemu razlikujemo usisne i tlačne cijevi.

Usisne cijevi su namijenjene za dopremu vode iz izvora do pumpe. Tlačne cijevi su namijenjene za dopremu sredstva za gašenje do mjesta upotrebe – za gašenje ili za neku drugu svrhu (navodnjavanje, pranje ceste).

Vatrogasne armature su naprave na koje spajamo vatrogasne cijevi. Posebno su važne spojnice, za spajanje cijevi međusobno ili cijevi s drugom opremom. Mlaznice služe za usmjeravanje sredstva za gašenje prema požaru. Prve mlaznice su bile jednostavne izrade te niste mogli mijenjati vrstu mlaza na njima. Bile su teške jer su izrađivane od metala. Danas na modernim mlaznicama možete regulirati vrstu mlaza (puni ili raspršeni), protok vode kroz mlaznicu, a puno su lakše za rukovanje nego stare mlaznice.

Za uspješno gašenje požara bitna je dovoljna količina vode. Uz vodu koju dovoze vatrogasnim cisternama, vatrogasci na požarištu koriste vodu iz vodovoda koju koriste pomoću hidranata. Hidranti su nadzemni i podzemni, a u zgradama postoje hidrantski ormarići s cijevima i mlaznicom. Kako bi koristili podzemni hidrant, vatrogasci imaju posebnu opremu - hidrantski nastavak i ključ za hidrant.

Smještaj vatrogasne opreme u vozilu

Moderna mlaznica

Kada postanete vozači, nemojte parkirati vozila uz hidrante ni na šahtove podzemnih hidranata jer time otežavate vatrogascima njihov posao.

VATROGASNI APARATI

Za gašenje početnih požara namijenjeni su ručni i prijevozni vatrogasni aparati. Nalaze se u svim objektima javne namjene i u velikim stambenim zgradama, ali i u sredstvima javnog prijevoza (autobusi vlakovi), na kamionima i sl.

Aparati se dijele po vrstama sredstva za gašenje. Uz slovnu oznaku nalazi se i brojčana oznaka, koja označuje količinu sredstva za gašenje u aparatu izraženu u kilogramima. Tako razlikujemo:

- Aparati za gašenje prahom - S
- Aparati za gašenje ugljičnim dioksidom (CO₂)
- Aparati za gašenje vodom – V
- Aparati za gašenje zračnom pjenom – Pz
- Aparati za gašenje vodom i pjenom - Vp

Na svakom aparatu piše koja se vrsta požara može njime gasiti.

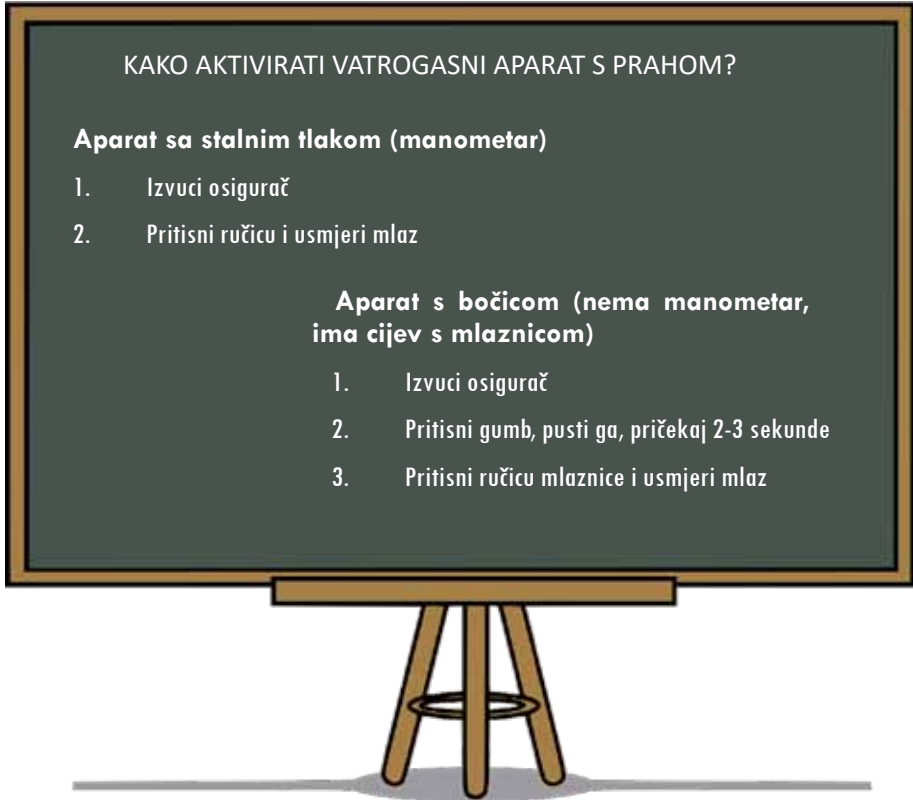
Najčešće ćete se susreti s aparatima s prahom, S6 ili S9. Prilikom aktivacije plin koji se nalazi u aparatu izbacuje sredstvo za gašenje. Razlikujemo aparate sa stalnim tlakom (imaju manometar - instrument za mjerenje tlaka) i aparate s bočicom (nemaju manometar). Aparat s prahom najčešće koristimo za gašenje požara klase A, B i C.

Vatrogasni aparat za gašenje prahom s bočicom

Vatrogasni aparat za gašenje prahom sa stalnim tlakom

Gašenje požara s aparatom započnite isključivo ako ne ugrožavate sebe i druge. Nakon korištenja aparat obavezno odnesite na servis.

Vatrogasni aparati nisu igračke! Ne smijete aktivirati vatrogasni aparat iz zabave jer već sutra taj isti aparat može trebati za stvarno gašenje požara.

Svaki vatrogasni aparat na sebi ima upute za rad koje je potrebno pročitati prije korištenja.

Korisno je imati aparat za gašenje u kućanstvu ili u osobnom automobilu.

OPREMA ZA SPAŠAVANJE S VISINE

Uz gašenje požara, vatrogasci često moraju spašavati osobe iz visokih objekata za što koriste posebnu opremu. Nemojmo zaboraviti da vatrogasci nerijetko spašavaju i životinje s visine, osobito mačke koje se vole penjati po stablima.

U skupnu zaštitnu opremu spada vatrogasna užad. Razlikujemo penjačko i radno uže. Penjačko uže namijenjeno je izbavljanju osoba i samoizbavljanju (kada se vatrogasac pomoću užeta mora izvući iz objekta). Radno uže služi za pomoćne poslove (spuštanje tereta, osiguranje usisnog voda i sl.).

Vatrogasci koji su dodatno osposobljeni za spašavanje s visina i dubina ili za spašavanje iz ruševina opremljeni su specijalističkom opremom za spašavanje i rad na visini. Ona se sastoji od spasilačkog pojasa, užadi, karabinera, gurti, sprava za spuštanje i penjanje po užetu te sprava i sustava za osiguranje od pada s visine. Da bi spriječili pad s visine, nužno je da se vatrogasci osiguraju pomoću užeta i ostale opreme.

Za spašavanje, penjanje i rad na visini još se koriste:

- prijenosne vatrogasne ljestve (prislanjače, sastavljače, rastegače, kukače, univerzalne ljestve, mornarske ljestve),
- spusnice (za spašavanje velikog broja ljudi iz visokih zgrada),
- uskočnice i uskočni jastuci,
- ostale naprave za spašavanje i samospašavanje (košara za spašavanje, vreća za spašavanje, nosila...).

VATROGASNA VOZILA ZA GAŠENJE POŽARA

Moderno navalno vozilo DVD-a Županja

Svi smo vidjeli crvena vatrogasna vozila koja uz zvuk sirena i upaljena plava rotacijska svjetla idu na intervenciju. Sigurno ste primijetili da vatrogasci koriste razna vozila – cisterne, autoljestve, kombi vozila, obična osobna vozila, a svako vozilo ima svoju namjenu.

- U skupini vozila za gašenje požara najveću važnost imaju navalna vozila. Navalno vatrogasno vozilo namijenjeno je prijevozu osnovne vatrogasnog odjeljenja na mjesto intervencije.

Posadu obično čini 6 vatrogasca. Ova vozila na sebi imaju spremnik s vodom, pumpu, opremu za gašenje požara, izolacijske aparate, opremu za spašavanje iz prometnih nesreća, agregate, ručne alate, ljestve te drugu potrebnu opremu. U svakoj postrojbi ovo je prvo vozilo koji izlazi na požar objekta.

- Autocisterne u pravilu imaju velike spremnike s vodom. Služe za gašenje požara, ali i nadopunu drugih vozila s vodom te za prijevoz pitke vode. Primjerice, Javna vatrogasna postrojba Grada Splita u svom sastavu ima veliku vatrogasnu cisternu koju vuče šleper, s čak 24000 litara vode!
- Šumska vozila služe za gašenje požara otvorenog prostora na teškim terenima.

Autocisterna JVP Grada Splita 21

Imaju pogon na sva 4 kotača. Laka šumska vozila na sebi imaju male spremnike vode i uglavnom se koriste kod gašenja požara trave i niskog raslinja.

- Postoje i posebna vatrogasna vozila za gašenje požara. Uz vodu, ovakva vozila na sebi imaju spremnike pjenila, praha, CO₂ za gašenje požara koji se ne mogu gasiti vodom. Ovakva vozila se koriste u požarima u industriji.

U 19. i početkom 20. stoljeća osnovno vatrogasno vozilo je bila konjska zaprega. Budući da na jednu zapregu nije mogla stati sva oprema, veća društva su imala 3 ovakve zaprega - jednu s vatrogasnom štrcaljkom, drugu za prijevoz vatrogasaca i opreme te treću s velikom bačvom za vodu.

Danas to sve imamo u jednom – u vozilu za gašenje požara i spašavanje.

Vozilo za gašenje šumskih požara

VOZILA ZA SPAŠAVANJE S VISINE I GAŠENJE POŽARA I VOZILA ZA TEHNIČKE INTERVENCIJE

Autoljestva Javne vatrogasne postrojbe Grada Zagreba

Možda najprepoznatljivija vatrogasna vozila su vozila za spašavanje s visine – autoljestve, hidraulične zglobne i teleskopske platforme. Mogu služiti i za gašenje požara i za pružanje tehničke pomoći. Obično imaju posadu od 3 vatrogasca.

Ova vozila obična na sebi nemaju spremnik s vodom i opremu za gašenje kao navalno vozilo, već se moraju priključiti na vatrogasnu autocisternu kako bi gasili. Na njima se nalazi užad za spašavanje, alpinistička oprema i ostala oprema za spašavanje. Kod nas se najčešće koriste autoljestve s duljinom same konstrukcije ljestve od 32, 37, 42 i 55 metara.

Vozila za tehničke intervencije u većini slučajeva nisu opremljena za gašenje požara već za spašavanje iz prometnih nesreća, spašavanje iz ruševina, iz dubine i s visine. Ova vozila mogu biti mala terenska vozila, za brzi izlazak na prometne nesreće, opremljena hidrauličkim alatom za spašavanje i drugom osnovnom opremom.

Teška vozila za tehničke intervencije imaju puno opreme za spašavanje, a na sebi mogu imati i dizalicu koja služi za podizanje tereta ili npr. vozila iz vode. Vozila su opremljena hidrauličkim

Pogled s vatrogasne autoljestve

alatima za rezanje metala (hidrauličke škare), hidrauličkim alatima za razmicanje, elektrogeneratorima, pneumatskim jastucima, opremom za osvjetljavanje, dizalicama, vitlima, ručnim alatima, nosilima, aparatima za početno gašenje požara, opremom za podupiranje, opremom za traganje u ruševinama, opremom za stabilizaciju i sl. U ovim vozilima broj pojedinačnih komada opreme se penje do 500!

Autoljestva Javne vatrogasne postrojbe Grada Varaždina

Moderno vozilo za tehničke intervencije DVD-a "Mladost"

OSTALA VATROGASNA VOZILA

Vatrogasci koriste i niz drugih vozila koja nisu namijenjena za gašenje i spašavanje.

- **ZAPOVJEDNA VOZILA** u sebi imaju opremu za komunikaciju i iz njih zapovjednik prati stanje na intervenciji. Posebna komunikacijska vozila u sebi imaju svu potrebnu komunikacijsku opremu (telefone, radio stanice, rutere) prijenosna računala, GPS uređaje, karte i sve ostalo što je potrebno za vođenje intervencije.
- **VOZILA S OPREMOM ZA ZAŠTITU OD OPASNIH TVARI** na sebi imaju posebnu opremu za prikupljanje opasnih tvari (pumpe, bačve, posude), opremu za sprečavanje daljnjeg istjecanja, uređaje za mjerenje koncentracija opasnih tvari, šatore za dekontaminaciju.
- **KOMBI VOZILA** služe za prijevoz vatrogasaca i opreme na intervencije, ali i vatrogasnih odjeljenja na natjecanja ili druge manifestacije. Vatrogasna zajednica Grada Zagreba ima čak i svoj autobus.

Vatrogasci koriste i razna opskrbna vozila za prijevoz opreme.

Profesionalna vatrogasna postrojba Autoceste na raspolaganju ima i vatrogasni motor, a sve više postrojbi koje djeluju na ATV / Quad vozila, koja služe za izviđanje, spašavanje i prijevoz opreme na brdskim terenima, uz rijeke ili za brzo kretanje kroz uske gradske ulice.

Vatrogasni motor Profesionalne vatrogasne postrojbe HAC

ATV vozilo Javne vatrogasne postrojbe Garešnica

PROTUPOŽARNI ZRAKOPLOVI

Canadair

Kod gašenja požara otvorenog prostora veliku ulogu imaju protupožarni zrakoplovi, posebno kad vatra izbije na teško pristupačnom terenu. U gašenje požara u Hrvatskoj danas su uključeni zrakoplovi koji se nalaze u 855. protupožarnoj eskadrili u Zemunik Donjem pokraj Zadra.

Glavni tip zrakoplova koji se koristi kod nas je CL 415 Canadair, visokokrilni dvomotorni amfibijski zrakoplov, koji može sletjeti i na vodenu površinu, poput mora ili velikog jezera. Zrakoplov nosi 6140 litara vode litara vode,

a može se napuniti glisirajući po površini vode. Voda u spremnike ulazi kroz male otvore crpke, a spremnik se napuni za 12 sekundi. Hrvatska danas ima 6 ovakvih zrakoplova.

Helikopter Mi8 MTV 1

Za izviđanje i gašenje početnih požara služe manji zrakoplovi Airtractor koji nose manje vode nego Canadairi.

Za prijevoz vatrogasaca, opreme, ali i gašenje požara kod nas se koriste helikopteri Mi 8 MTV 1, također u sastavu Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Ovaj helikopter može prevesti 24 vatrogasaca s punom opremom. Također, može koristiti veliki spremnik koji visi na sajlama ispod helikoptera, pomoću kojeg helikopter pokupi vodu iz jezera ili mora te s njim gasi požar.

Na požarima gdje nije moguće prići s vatrogasnim vozilima, helikopteri vatrogascima dostavljaju „kruške“ - spremnike s vodom za gašenje.

Ma koliko vas prijatelju uvjeravali u suprotno, Canadair ne može pokupiti kupača ili ronioca i izbaciti ga na požar.

Ukoliko se nalazite u čamcu na moru ili jezeru, ne približavajte se mjestu na kojem protupožarni zrakoplovi uzimaju vodu kako biste ih promatrali ili fotografirali.

POŽARI OBJEKATA

Kod gašenja požara stambenih objekata u pravilu na intervenciju izlazi više vatrogasaca i nekoliko vozila. Nije potrebno samo ugasiti objekt, često je potrebno evakuirati stanare i potražiti osobe koje su ostale u objektu koji gori. Po potrebi angažira se i veći broj vatrogasnih postrojbi. Javne vatrogasne postrojbe kod dojave o požaru zgrade s više katova izlaze s navalnim vozilom, autoljestvama i autocisternom. Vatrogasci na navalnom vozilu su zaduženi za spašavanje osoba i gašenje požara u objektu. Vatrogasci na autoljestvama spašavaju osobe zarobljene na katovima i gase požar. Autocisterna služi za dopunu vozila vodom.

Najbrži način gašenja požara objekta, ali i najopasniji za vatrogasce, ulazak je u objekt što se zove unutarnja navala. Vatrogasci opremljeni zaštitnom opremom ulaze u objekt koji gori te gase požar pomoću cijevne pruge. Uz osobnu zaštitnu opremu i vatrogasne cijevi, vatrogasci nose i alat (sjekiricu, poluge), svjetiljku i radio stanicu.

Objekt se može gasiti i izvana i tada govorimo o vanjskoj navali. Vatrogasci mogu gasiti mlazom sa zemlje ili s autoljestvi.

Ako je potrebno, vatrogasci postavljaju ljestve na objekt kako bi s njih mogli gasiti ili spasiti ugrožene osobe. Osobe se mogu spašavati i uz pomoć užeta ili uskokanjem u uskočnicu.

Veliku opasnost predstavljaju požari u industriji: pilanama, tvornicama, kemijskim tvornicama, naftnoj industriji. Te požare gasi puno vatrogasaca uz uporabu posebnih vozila i opreme.

NAJVEĆI POŽARI OBJEKATA U HRVATSKOJ POVIJESTI:

- *požar Bartulićeve palače u Zagrebu, 29. ožujka 1932., poginulo 13 osoba,*
- *požar u selu Kolarec, 15. kolovoza 1938. godine, izgorjelo 120 objekata,*
- *požar u riječkom rodilištu, 28. ožujka 1975., smrtno stradalo 25 beba,*
- *požar u Rafineriji Sisak, 20. lipnja 2011.*

POŽARI OTVORENOG PROSTORA

Naši vatrogasci često interveniraju kod požara otvorenog prostora, kada požar zahvati velike površine trave, niskog raslinja i šume. U ovakvim požarima stradaju biljke i životinje, a često su ugrožene i kuće te ostali objekti u blizini. Ako se požar proširi na veliku površinu, potreban je velik broj vatrogasaca, vozila i druge opreme kako bi ga ugasil.

Najveća opasnost od požara otvorenog prostora je na Jadranskoj obali, gdje se zbog visokih ljetnih temperatura biljke brzo isušuju.

Vatrogasci gase ove požare pomoću vatrogasnih cijevi spojenih na vozila. Često koriste i vatrogasne naprtnjače - vatrogasni aparat koji se sastoji od spremnika za vodu i male ručne pumpe. Ovaj uređaj je koristan kod požara trave ili kod sanacije požarišta.

Za gašenje trave se koriste i vatrogasne metlanice (motka na kojoj se nalaze tanke metalne trake), grane i zemlja.

Veliku ulogu u gašenju požara na otvorenom prostoru imaju i zrakoplovi za gašenje požara te helikopteri. Kod velikih požara na otocima, vatrogasce s kopna prevoze vatrogasni brodovi, trajekti i brodovi Hrvatske ratne mornarice.

U požare otvorenog prostora ubrajaju se i požari smetišta koji predstavljaju veliku opasnost za okoliš zbog raznih otrovnih kemikalija koje nastaju izgaranjem plastike, papira, guma i drugog materijala bačenog na otpad.

ISTRAŽI

Najveći požari otvorenog prostora:

- *požari 1985. kod Makarske i na Korčuli*
- *Operacija Tramuntana 1998., od 3. do 6. kolovoza u Dubrovačko-neretvanskoj županiji izbijaju 5 velikih požara*
- *požar na otoku Kornat, 30. kolovoza 2007., kada je poginulo 12 vatrogasaca.*
- *„Majka svih požara“, veliki požar kod Splita, 17. – 19. srpnja 2017.*

Što mislite je li jako teško nositi na leđima naprtnjaču punu vode i gasiti po suncu?

TEHNIČKE INTERVENCIJE U PROMETU

Tehničke intervencije u prometu među najstresnijim su zadacima koje obavljaju vatrogasci. Vatrogasci moraju što brže, često za vrijeme teških vremenskih uvjeta ili po noći, izvući ozlijeđene osobe iz vozila koje je sudjelovalo u prometnoj nesreći.

Ukoliko dođe do sudara u kojem su vozila oštećena i putnici ne mogu izaći iz vozila, na mjesto nesreće dolaze vatrogasci opremljeni posebnim alatom. Radi se o hidrauličkim alatima – škarama, razuporama i cilindrima. Škare služe za rezanje metala na vozilu, a razupore i cilindri za razmicanje metala, kako bi vatrogasci mogli napraviti prostor kroz koji mogu izvući osobu. Uz ovaj alat koriste i niz drugih - poluge, dizalice, motorne pile za metal, jastuke za podizanje tereta...

Hidrauličke razupore i škare

U prometnoj nesreći, uvijek postoji mogućnost da dođe do zapaljenja vozila te vatrogasci moraju biti spremni i za tu situaciju.

Vatrogasci ne interviraju samo prilikom nesreća u cestovnom prometu. Posebno su teške nesreće u željezničkom prometu ili pri padu zrakoplova kada može stradati veliki broj ljudi.

Na ovakvim intervencijama vatrogasci surađuju:

- s policijom koja regulira promet i istražuje uzroke nesreće,
- s hitnom pomoći koja pomaže ozlijeđenima,
- s cestarskom službom koja čisti prometnicu,
- s vučnom službom koja uklanja oštećena vozila.

Teške nesreće iz povijesti:

- iskliznuće vlaka na Glavnom zagrebačkom kolodvoru, 30. kolovoza 1974., poginulo 167 putnika,

- sudar zrakoplova kod Vrbovca, 10. rujna 1976., poginulo 176 putnika,

- nesreća slovačkog autobusa na autocesti A1, 7. rujna 2008., 14 poginulih.

POTRES

Sigurno 2020. godinu pamтите po potresima koji su pogodili u ožujku Zagreb i okolicu, a krajem godine područje Siska, Gline i Petrinje. Već minutu nakon potresa vatrogasci su bili na terenu.

U slučaju potresa prvi zadatak vatrogasaca je spašavanje osoba. U prvim minutama nakon potresa vatrogasci su zajedno s drugim službama spasili velik broj osoba zatrpanih ispod ruševina. Vatrogasci su morali ukloniti srušene dijelove zidova s osoba, koristeći alate ili uklanjajući cigle i crijep rukama. Potom su uz pomoć nosila iznosili osobe iz objekata.

Nakon izravnog spašavanja, vatrogasci pomažu u evakuaciji građana, osiguravanju oštećenih dijelova objekata te preventivnom rušenju oštećenih objekata. Nakon potresa postoji opasnost od izbijanja požara na oštećenim objektima.

Na ovim intervencijama posebno su se istaknuli vatrogasci osposobljeni za spašavanje iz dubina i s visine, ali i za spašavanje iz ruševina. A veliku pomoć su pružili i naši četveronožni vatrogasci – vatrogasni potražni psi. U Hrvatskoj djeluje oko 20 timova s vatrogasnim potražnim psima koje čini vodič i njegov pas. Prvi vatrogasni tim s potražnim psom je imala Javna vatrogasna postrojba Opatija. Tim s potražnim psom prolazi posebnu obuku traženja ljudi u ruševinama ili u prirodi. Ovakvi timovi su čak osposobljeni i za prijevoz helikopterom kao i za podizanje i spuštanje vodiča sa psom na teren koji nije pristupačan.

Uz razna vatrogasna vozila, za sanaciju zgrada oštećenih potresom, korišteni su razni građevinski strojevi – dizalice, bageri, rovokopači, teški kamioni, viljuškari. Kao jedno od najkorisnijih vozila Javne vatrogasne postrojbe Grada Zagreba na potresu pokazao se kamion s tovarnim prostorom i dizalicom - grajferom, kojim su vatrogasci uklanjali građevinski materijal sa srušenih objekata.

Vatrogasci su na potresom pogođenom području koristili bespilotne letjelice za izviđanje i utvrđivanje oštećenja na objektima. Uz spašavanja i saniranje objekata, vatrogasci su razvozili hranu, vodu, opremu i pomagali stanovništvu u svim drugim situacijama.

Iz povijesti:

Jako potres praćen tsunamijem i požarom pogodio je Dubrovnik 1667.

Zagreb je 1880. godine pogodio potres u kojem je oštećen veći dio zgrada. Zbog uloge u spašavanju građana, tadašnji nadvojvoda zagrebačkog dobrovoljnog vatrogasnog društva Gjuro Stjepan Deželić dobio je odlikovanje cara Franje Josipa.

NEVRIJEME

Ikad stigne nevrijeme vatrogasci imaju puno posla. Postoji opasnost da munja udari u kuću i izazove požar na krovu, a tada vatrogasci moraju gasiti kuću, često po jakoj kiši i vjetru.

Također, jak vjetar može slomiti grane ili stupove od struje, čak i cijela stabla, koja mogu pasti na cestu, kuću ili neki automobil, pa ih vatrogasci moraju ukloniti koristeći motorne pile.

Kod jake kiše, obično dolazi do poplave podruma i stanova u prizemlju. Vatrogasci tada s motornim i električnim pumpama ispumpavaju vodu iz objekta.

Zapamti:

Vatrogasci mogu samo ispumpati vodu iz objekta ako je njena dubina veća od 5 cm. U takvim objektima (podrum ili podrumski stan) dobro je imati šaht u koju se može staviti pumpa.

Vodena bujica visine samo 15 cm može oboriti osobu, a bujica visine 60 cm nosi automobil!

IZ POVIJESTI:

- *Dalmaciju je 2012. godine pogodilo jako snježno nevrijeme. Vatrogasci su tada pomagali u čišćenju snijega s cesta, raznosili hranu starijima, vozili bolesnike u bolnice i istovremeno bili spremni na intervenciju u slučaju požara ili neke druge nesreće.*

INTERVENCIJE NA VODI I POPLAVAMA

Poplave su jako opasne i obično nastaju nakon dugog kišnog perioda ili nakon otapanja snijega, kada se napune rijeke i jezera, koja se izliju iz korita.

Kod poplava koje naglo nastaju, često je potrebno spašavati osobe zarobljene u poplavljenim vozilima ili iz poplavljenih objekata. Tada vatrogasci mogu koristiti vatrogasne čamce.

Vatrogasci na poplavama evakuiraju stanovništvo i ugrožene životinje pomoću vatrogasnih čamaca. Kako bi zaštitili naselja koja može ugroziti vodeni val, rade zečje nasipe - prepreke od vreća punjenih pijeskom. Vatrogasci tada pune vreće s pijeskom i postavljaju ih na mjesto na kojem može doći do poplave. Nakon poplave, vatrogasci peru ceste i poplavljene objekte te voze vodu stanovništvu.

Poplave u Županjskoj posavini, 2014.

Gašenje požara broda Kanga kod Dubrovnika, 2018.

Vatrogasci su obučeni za radove na vodi. U Hrvatskoj postoje vatrogasne postrojbe koje imaju ronioce čiji je zadatak interveniranje ispod površine vode, prilikom izvlačenja predmeta ili unesrećenih osoba.

Posebno teške intervencije su požari na brodovima. Ovi požari se brzo šire, zbog puno gorivog materijala na brodu, a predstavljaju veliki ekološki problem. Ako se brod potopi, može doći do izlivanja velikih količina goriva.

Iz povijesti

- U noći s 25. na 26. listopada 1964. rijeka Sava se probila iz korita u Zagrebu. Smrtno je stradalo 11 osoba, 40.000 ljudi je ostalo bez doma, uništen je velik broj objekata javne namjene.

- U svibnju 2014. godine, nakon dugog kišnog razdoblja, došlo je do poplave koja je ugrozila područja uz rijeku Savu. Posebno je teško bilo na području Županjske posavine gdje je puknuo nasip kod sela Račinovci. U sanaciji posljedica poplave bili su angažirani vatrogasci iz gotovo cijele Hrvatske.

VATROGASNE VJEŽBE

Vatrogasne vježbe služe za uvježbavanje rada s opremom, uvježbavanje načina gašenja požara ili spašavanja, ali i za prezentiranje znanja vatrogasaca građanima.

Vatrogasci u javnim vatrogasnim postrojbama i dobrovoljnim vatrogasnim društvima imaju razrađen plan vježbi, u kojima unutar postrojbe uvježbavaju razne vrste intervencija, od gašenja požara do spašavanja s visine ili djelovanja prilikom prometnih nesreća.

Javne vježbe su dobra prilika za privlačenje zainteresiranih ljudi u vatrogasne redove. Ovakve vježbe se obično organiziraju u svibnju koji je Mjesec zaštite od požara ili prilikom proslave obljetnice rada vatrogasne postrojbe. Obično vatrogasci građanima prikazuju gašenje požara objekta ili vozila te spašavanje prilikom prometne nesreće.

Vježbe mogu uključiti i više vatrogasnih postrojbi ili druge službe uz vatrogasce. Takve vježbe se obično organiziraju prije početka ljeta, kada se vatrogasci uvježbavaju za gašenje šumskih požara. Međutim, takve vježbe mogu za temu imati i spašavanje u nesrećama, prilikom potresa ili sanaciju posljedica poplave. Održavaju se i velike vježbe u kojima sudjeluju vatrogasci iz nekoliko država.

Uvježbavanje vatrogasaca za nesreće s opasnim tvarima

Simulator plamenih udara

Zadatak: Pogledaj vatrogasnu vježbu koju organiziraju vatrogasci u tvome mjestu.

ŠKOLOVANJE I OSPOSABLJAVANJE VATROGASACA

Ako želite raditi kao vatrogasac, nakon što završite srednju školu trebate upisati Državnu vatrogasnu školu. U Državnoj vatrogasnoj školi u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku godinu dana traje program prekvalifikacije za zanimanje vatrogasac i za zanimanje vatrogasni tehničar.

Razlika je u tome što prekvalifikaciju za zanimanje vatrogasac mogu upisati osobe koje su završile trogodišnju srednju školu i četverogodišnju srednju školu, a prekvalifikaciju za zanimanje vatrogasni tehničar samo osobe koje su završile četverogodišnju srednju školu. Polaznici moraju biti mlađi od 29 godina života jer se osobe po prvi put mogu zaposliti kao vatrogasci pod uvjetom da su mlađi od 30 godina.

Dobrovoljni vatrogasci kroz sustav osposobljavanja stječu zvanja u vatrogastvu. Prvi stupanj u osposobljavanju za operativnog vatrogasca je osposobljavanje za zvanje vatrogasac. Sva osposobljavanja imaju određeni teorijski i praktični dio koji vatrogasci moraju savladati.

Profesionalni i dobrovoljni vatrogasci mogu se osposobljavati za specifične radnje u operativnom djelovanju. Tako se naši vatrogasci mogu osposobiti za radove na vodi, spašavanje pri tehničkim intervencijama, za accidente s opasnim tvarima, za korištenje i održavanje aparata za zaštitu dišnih organa. Potresi koji su pogodili Hrvatsku su pokazali da postoji velika potreba za vatrogascima osposobljenima za rad i spašavanje iz dubine i s visine i za spašavanje iz ruševina.

Danas imamo osposobljene vatrogasce za upravljanje bespilotnim letjelicama i za rad na naprednim informacijskim sustavima koji olakšavaju vođenje i zapovijedanje na intervencijama.

Obuka u prostorijama Javne vatrogasne postrojbe Čakovec

Osposobljavanje za strojara

VATROGASNI DOMOVI

Kad smo naše vatrogasce opremili i koubčili, moramo ih negdje i smjestiti. Vatrogasni dom je mjesto namijenjeno obavljanju vatrogasnih aktivnosti te za smještaj vatrogasnih snaga.

U samim počecima vatrogastva kod nas, vatrogasna oprema je često bila smještena u privatnim kućama. Zbog potrebe za većim prostorom, vatrogasci i mještani sami počinju s izgradnjom vatrogasnih domova i spremišta. U manjim mjestima vatrogasni domovi su ujedno i društveni domovi, pa ih uz vatrogasce koristi i cijela zajednica.

Vatrogasni dom DVD Andrijevc

Vatrogasni domovi danas imaju prostore za smještaj dežurnog vatrogasca i komunikacijske opreme, dvoranu/učionicu, urede, sobe za odmor i kuhinju. Dobrovoljna vatrogasna društva obično imaju i veće dvorane koje služe za održavanje sastanaka, skupština, predavanja i za druženje.

U većini dobrovoljnih vatrogasnih društava nisu organizirana stalna dežurstva i nema zaposlenih vatrogasaca koji su stacionirani u vatrogasnom domu. U slučaju požara ili druge nesreće, dobrovoljni vatrogasci se alarmiraju sirenom, telefonskim pozivom ili drugim sustavima komunikacije (SMS poruke).

U javnim vatrogasnim postrojbama ili većim dobrovoljnim vatrogasnim društvima formirani su vatrogasni operativni centri (VOC) gdje se zaprimaju dojave o požarima ili drugom izvanrednom događaju. Kada zovete vatrogasce na 193 javit će vam se dežurni vatrogasac smješten u VOC-u.

U garažama su smještena vozila i vatrogasna oprema te radionice. Veće vatrogasne postrojbe mogu imati posebne prostore za održavanje vatrogasne opreme (za servise vatrogasnih aparata, izolacijskih aparata, praonice za intervencijska odjela i sl.).

A kako bi vatrogasci što prije došli s kata do vatrogasnih vozila i opreme smještenih u garaži, koriste spušnicu – šipku pomoću koje se spuštaju.

Vatrogasni toranj služi prvenstveno izvođenju vatrogasnih vježbi i za sušenje vatrogasnih cijevi. U prošlosti su tornjevi služili za promatranje okoline kako bi vatrogasci što prije uočili požar.

Iz povijesti

U domu Prvog hrvatskog dobrovoljnog vatrogasnog zbora u Varaždinu su živjeli vatrogasci sa svojim obiteljima. Zamisli koliko je bilo zabavno odrastati u vatrogasnom domu!

RAD S VATROGASNOM MLADEŽI

Još za vrijeme Prvog svjetskog rata stariji maloljetnici počinju popunjavati redove u dobrovoljnim vatrogasnim društvima. Prvo vatrogasno društvo koje aktivno radi s mladima je DVD Đakovo već oko 30-ih godina prošloga stoljeća. Aktivan rad s djecom u vatrogasnim strukturama je ojačao nakon Drugog svjetskog rata, a na vatrogasnoj olimpijadi održanoj 1966. godine u Karlovcu po prvi puta su nastupila odjeljenja djece.

Danas je u članstvo dobrovoljnih vatrogasnih društava uključeno 7368 članova vatrogasnog podmlatka (od 6 do 12 godina) i 10411 članova vatrogasne mladeži (od 12 do 16 godina). Mladi vatrogasci pod vodstvom mentora sudjeluju prvenstveno u vatrogasnim natjecanjima djece i mladeži. Vatrogasna natjecanja za djecu se organiziraju od općinske do županijske razine, dok vatrogasna mladež nastupa i na natjecanju državne razine.

Članovi vatrogasnog podmlatka izvode vježbu s brentačama, vatrogasnim aparatima na vodu. Cilj je da 3 grupe s po 3 mala vatrogasca u što kraćem roku sruše metu pomoću mlaza vode.

Članovi vatrogasne mladeži izvode kompliciraniju vježbu koja se sastoji od postavljanja tlačne pruge na poligonu s preprekama, rada s brentačama, prepoznavanja vatrogasne opreme i vezivanja čvorova.

Rad s mladima ne staje samo na natjecanjima, već se organiziraju razne radionice, predavanje, izleti.

S vatrogasnih natjecanja

KAMP VATROGASNE MLADEŽI

Hrvatska vatrogasna zajednica na području Fažane u Istri ima Kamp vatrogasne mladeži. U ljetnim mjesecima u Kamp dolazi prosječno 1200 pripadnika vatrogasne mladeži iz cijele Hrvatske.

Mladi vatrogasci i voditelji borave u kampu po 7 dana, a korisnici Kampa smješteni su u bungalovima. Prilikom boravka u Kampu uče o vatrogastvu, vježbaju, ali se i druže s vršnjacima uz razne zabavne aktivnosti i neizostavno kupanje u moru.

U Kampu vatrogasne mladeži

Kako mogu postati vatrogasac?

Članovi se uključuju u dobrovoljna vatrogasna društva iz niza razloga, od želje za pomaganjem ljudima u nevolji, obiteljske tradicije do druženja. Članom dobrovoljnog vatrogasnog društva može postati svaka osoba. Član može biti operativni vatrogasac koji ide na intervencije, ali postoje i druge kategorije članstva: izvršni (aktivno djeluje u vatrogasnom društvu na neoperativnim zadacima), pričuvni, veteran (vatrogasac stariji od 60 godina i s 30 godina vatrogasnog staža), pomažući i počasni.

Kako smo već spomenuli, u vatrogasni pomladak se možeš uključiti sa 6 godina. Postupak učlanjenja je jednostavan. Prvo, roditelji moraju dopustiti učlanjenje. Onda otiđite do dobrovoljnog vatrogasnog društva u vašem mjestu i saznajte kada rade s podmlatkom i mladeži te izrazite želju za učlanjenjem. Nakon toga voditelji mladeži će vam dati pristupnicu i sve daljnje upute.

Sve je ostalo na tebi. Dođi, zabavi se, nauči nešto novo, i možda za koju godinu postaneš operativni vatrogasac. Ako se ne odlučiš biti operativni vatrogasac koji izlazi na intervencije, uvijek možeš pomagati u radu društva kroz volontiranje, pomoć oko natjecanja i u nizu drugih aktivnosti.

Dobro je znati

Članovi vatrogasnih društava ne plaćaju članarinu.

VATROGASNA NATJECANJA

Značajan segment u radu vatrogasaca su vatrogasna natjecanja. Cilj ovih manifestacija je međusobno druženje sudionika, uvježbavanje osnovnih vatrogasnih vještina, ali i promocija vatrogastva.

Najpoznatiji oblik natjecanja je vježba s vatrogasnom motornom štrcaljkom, a natjecatelji nastupaju i na štafetnoj utrci s preprekama. Ova vrsta natjecanje se organizira od Drugog svjetskog rata. Vatrogasci dana nastupaju na natjecanjima u svojoj općini, županiji te na Držanom natjecanju. Danas su popularna i kup natjecanja koje održavaju pojedina vatrogasna društva.

Najveća razina tradicionalnog natjecanja je Međunarodno natjecanje vatrogasaca i Međunarodno natjecanje vatrogasne mladeži u organizaciji Međunarodne zajednice vatrogasnih i spasilačkih službi (CTIF), popularno zvano vatrogasna olimpijada. Ovo natjecanje je dva puta održano u Hrvatskoj: u Karlovcu 1966. i u Varaždinu 2005. godine.

Posebno je atraktivno Fire Combat natjecanje u kojem 2 vatrogasca moraju odraditi niz zadataka (penjanje na toranj, nošenje lutke, povlačenje mlaza vode) i prijeći poligon u što kraćem vremenu. U natjecanju Rescue Challenge vatrogasci pokazuju znanja i vještine u spašavanju iz prometnih nesreća.

Fire Combat, 2014.

S natjecanja

Paljenje olimpijske baklje u Varaždinu, 2005.

VATROGASCI, SPORT, KULTURA

Uz gašenje požara, vatrogasci se bave i nizom drugih aktivnosti. Dobrovoljna vatrogasna društva u svojim redovima okupljaju ljude raznih profila koji se bave sportom, umjetnosti ili nekim drugim hobbijem te svoja znanja prezentiraju kroz rad vatrogasnog društva.

Vatrogasni puhački orkestar

Ubrzo nakon osnutka, vatrogasna društva se povezuju sa drugim ustanovama koje djeluju u mjestima, a često i sami počinju u svojim redovima organizirati razne sekcije, pogotovo glazbene. Tako vatrogasci organiziraju vatrogasne limene glazbe, tamburaške sastave i pjevačke zborove. Vatrogasni plesovi i zabave postaju glavni društveni događaji. Ova tradicija se, unatoč društvenim i političkom promjenama, većinom uspješela održati, pogotovo u kontinentalnom dijelu Hrvatske.

Danas u Hrvatskoj djeluje 36 vatrogasnih puhačkih orkestara koji okupljaju i velik broj mladih glazbenika. Hrvatska vatrogasna zajednica svake godine organizira susrete vatrogasnih puhačkih orkestara.

Kako bi održali tjelesnu kondiciju, vatrogasci se bave sportom. Puno vatrogasaca djeluje i u sportskim klubovima pa tako vatrogasna društva organiziraju turnire u malom nogometu, odbojci, boćanju, stolnom tenisu...

Kip sv. Florijana

Od osnutka prvih vatrogasnih društava, hrvatski vatrogasci surađuju s Katoličkom crkvom. Vatrogasci sudjeluju u crkvenim događanjima, a svećenici na vatrogasnim proslavama posvećuju novu vatrogasnu opremu, zastavu ili novoizgrađeni vatrogasni dom. Svetac zaštitnik vatrogasaca je sveti Florijan čiji lik se nalazi na svakoj vatrogasnoj zastavi.

Jedan od najpopularnijih sportova kod profesionalnih vatrogasaca je odbojka. Velik broj vatrogasnih postaja ima odbojkaško igralište.

PROTUPOŽARNA PREVENTIVA I SAVJETI

Požar se ne događa drugome. Požar ne možemo spriječiti, ali pridržavanjem određenih pravila možemo smanjiti mogućnost izbijanja požara. Na idućim stranicama možete naučiti neke savjete koji vam mogu pomoći ukoliko se nađete u blizini požara.

Kako pravilno dojaviti informaciju o požaru

Kako bi vatrogasci što efikasnije i brže pristupili gašenju požara, bitna je pravilna dojava koja treba sadržavati sve informacije potrebne vatrogascima. Kada dojavljujete informaciju o požaru, pridržavajte se ovih savjeta:

- ako vidite požar, nazovite vatrogasce na 193 ili Centar 112
- govorite smireno i razgovjetno
- navedite što se događa i jesu li ljudi u opasnosti
- recite točnu adresu događaja
- operativnom vatrogascu recite sve informacije koje od Vas traži
- završite razgovor kad Vam operativni vatrogasac to dopusti
- ne koristite telefonsku liniju nakon poziva vatrogascima jer Vas mogu nazvati i zatražiti dodatne informacije.

NAPOMENA

Nemojte misliti da je netko drugi dojavio informaciju o požaru ili nekoj drugoj nesreći. Vatrogascima je bolje da dobiju nekoliko informacija o požaru nego nijednu.

ŠTO UČINITI DA DO POŽARA NE DOĐE?

Na otvorenom

Vatra na otvorenom prostoru, iako kontrolirana, može brzo postati pravi požar. Najbolja prevencija izbijanja požara je ne paliti vatru na otvorenom prostoru.

Predložite ukućanima da biljni otpad iz vrta (suha trava, staro granje) ne spaljuju već kompostiraju.

Pomozite održavati okućnice čistima kako biste smanjili mogućnost proširenja požara na objekte.

Unutar objekta

Šibice, upaljači i zapaljive tekućine nisu igračke. Mali plamen se brzo može oteti kontroli.

Ne ostavljajte hranu na štednjaku bez nadzora.

Nakon punjenja uređaja, ne ostavljajte punjače uključene u struju.

Ne pokušavajte upaliti vatru u peći pomoću zapaljive tekućine.

U božićno vrijeme, nemojte stavljati prskalice ili svijeće u blizinu božićnog drvca.

Spavajte sa zatvorenim vratima sobe. Ako izbije požar, dim lako ulazi u sobu s otvorenim vratima.

Proučite objekt u kojem se nalazite i pogledajte koji je najbrži način za napuštanje objekta.

KAKO SE PONAŠATI U SLUČAJU IZBIJANJA POŽARA U OBJEKTU

Važno je znati:

- izbjegavajte udisati produkte izgaranja. Već nakon kratkog izlaganja dimu osoba gubi svijest. Većina žrtava u požarima strada od gušenja
- ukoliko osjetite da je kvaka na vratima vruća, ili da ispod vrata izlazi dim, ne otvarajte vrata.
- ukoliko se nađete u zadimljenoj prostoriji, saignite se i držite što bliže podu. Vrući dim se zadržava u višim dijelovima prostorije.
- ako ne možete sigurno izaći van, zatvarajte vrata između sebe i požara. Pokažite se na balkoni ili prozorima kako bi vatrogasci pomoću ljestava mogli doći do vas.
- kad izađete iz objekta u kojem je izbio požar, nemojte se vraćati po stvari koje ste zaboravili.
- kad izlazite iz objekta u kojem je izbio požar uvijek zatvarajte vrata za sobom jer time sprečavate širenje dima i uskraćujete požaru kisik koji mu je potreban za gorenje.
- kad izađete iz objekte, glasno dozivajte pomoć i mašite rukama, kako bi vas primijetili susjedi i vatrogasci.
- ako se nađete u blizini požara, poštujujte upute vatrogasaca i drugih ovlaštenih osoba (policija i dr.).
- nemojte se približavati mjestu požara kako biste promatrali, fotografirali i/ili snimali požar i njegovo gašenje.

Zapamtite: sigurnost je najvažnija!

Literatura:

Brošura Kako postupiti u slučaju požara ili drugog izvanrednog događaja. Zagreb, 2018.

Novak, Antun; Miroslav Kirinčić, Vlado Šoštarić, Vedran Runjić. 140 godina Hrvatske vatrogasne zajednice 1876. – 2016. Zagreb, 2016.

Skupina autora. Priručnik za osposobljavanje vatrogasaca. Zagreb, 2010.

Zakon o vatrogastvu. NN 125/19

Edukativna brošura „Vatrogasci: što, kako, zašto“ vrijedan je stručni prilog namijenjen nadopunjavanju znanja i informiranja osnovnoškolske djece (prvenstveno viših razreda) o vatrogasnoj djelatnosti i opasnostima od požara. Također je objašnjeno kako i na koji način je potrebno reagirati ukoliko do njega dođe što je veoma bitno kod mlađe populacije.

Ova brošura će svojim jednostavnim, razumljivim i interesantnim pristupom vatrogastvo i vatrogasnu djelatnost dodatno približiti djeci viših razreda osnovne škole.

*Alen Hutinović, mag. geogr., prof.
Ministarstvo znanosti i obrazovanja*

“Vatrogasci: što, kako, zašto” vrijedna je edukativna brošura Hrvatske vatrogasne zajednice koji na jednostavan, a opet zanimljiv način djeci i mladeži, za koju je prvenstveno namijenjen, opisuje ne samo što, kako i zašto vatrogasci rade nego ih i polako uvodi u sve segmente vatrogasne djelatnosti.

Posebnu vrijednost svakako daju i ilustracije koje će zasigurno doprinijeti da se teme provedene u ovoj knjizi populariziraju. Iako je namijenjena prvenstveno za djecu i mladež, edukativni sadržaj ove brošure bit će zanimljiv svim dobnim skupinama.

*Siniša Jembrih, dipl. ing.
zapovjednik Javne vatrogasne postrojbe Grada Zagreba*

